

Forskrift om nasjonal retningslinje for jordmorutdanning

Kapittel 1 Virkeområde og formål

§ 1. Virkeområde og formål

Forskriften gjelder for universiteter og høyskoler som gir jordmorutdanning, og som er akkreditert etter [lov om universiteter og høyskoler § 1-2](#) og [§ 3-1](#).

Forskriften gjelder for masterutdanning i jordmorfag på 120 studiepoeng.

Forskriften skal sikre et nasjonalt likeverdig faglig nivå, slik at kandidatene som uteksamineres har en felles sluttkompetanse, uavhengig av utdanningsinstitusjon.

Utdanningen skal være i samsvar med direktiv 2005/36/EF om godkjenninger av yrkeskvalifikasjoner, med senere endringer herunder direktiv 2013/55/EU.

§ 2. Formål med utdanningen

Jordmorutdanningen bygger på bachelorutdanning i sykepleie eller tilsvarende og norsk autorisasjon som sykepleier.

Jordmorutdanningen skal kvalifisere for arbeid innen klinisk virksomhet, forskning, utdanning, ledelse og forvaltning. Utdanningen skal kvalifisere kandidater for utøvelse av jordmorfag i spesialist- og primærhelsetjenesten, samt i privat sektor. Kandidaten skal kunne arbeide selvstendig og på eget ansvar innen det jordmorfaglige ansvarsområdet, og kunne samarbeide med andre fagpersoner og aktuelle aktører med et felles mål om å yte helsehjelp av høy kvalitet på alle nivå i helsetjenesten. Hovedmålgruppen er gravide og fødende kvinner, barselkvinner, ufødte/nyfødte barn og kvinnens partner. I tillegg skal utdanningen gi kompetanse innen seksuelt- og reproduktiv helse. Utdanningen skal til enhver tid fylle gjeldende nasjonale og internasjonale krav for å kunne utøve jordmoryrket.

Jordmorutdanningen skal sikre at kandidaten har den nødvendige kompetansen til å kunne utøve jordmoryrket på en faglig, tillitsskapende, reflektert, omsorgsfull og etisk forsvarlig måte. Utdanningen skal være praksisnær og forskningsbasert, i tillegg skal den møte samfunnets krav om kunnskapsbaserte og likeverdige helsetjenester for alle. Dette innebærer å arbeide kultursensitivt og bidra til tilrettelagte språklige og kulturelle tjenester. Kandidaten anerkjenner samers status som urfolk i Norge og ivaretar deres rettigheter i utøvelse av jordmorfaget.

Etter fullført utdanning skal kandidaten kunne arbeide helsefremmende, behandlingsrettet og forebyggende på individ-, gruppe-, system- og samfunnsnivå. Kandidaten skal også kunne bidra til en bærekraftig utvikling av helsetjenesten i takt med globale, demografiske, sosiale, miljømessige og teknologiske endringer.

§ 3. *Kompetanseområder*

Utdanningen skal gi læringsutbytte i tråd med kravene i kapittel 2 til 7 under følgende kompetanseområder:

- Jordmorprofesjonens grunnlagstenkning
- Jordmorfaglig ekspertise
- Seksuell og reproduktiv helse og rettigheter
- Kommunikasjon, relasjon, brukermedvirkning og samhandling
- Faglig ledelse, fagutvikling, nytenking og kvalitet
- Forskning og formidling

Kapittel 2. Læringsutbytte for kompetanseområdet jordmorprofesjonens grunnlagstenkning

§ 4. *Jordmorprofesjonens grunnlagstenkning – kunnskap*

Kandidaten

- a) har avansert kunnskap om profesjonens historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet
- b) har avansert kunnskap om fagområdets nasjonale og internasjonale verdier og yrkesetikk
- c) har avansert kunnskap om jordmors funksjon og ansvarsområde
- d) har avansert kunnskap om teorier og modeller som er relevante for jordmorfaget
- e) har avansert kunnskap om ivaretagelse og betydning av familiedannelse som en biologisk og psykologisk prosess, sosial begivenhet, kulturell og eksistensiell hendelse

- f) har inngående kunnskap om menneskerettigheter som grunnlag for utøvelse av jordmorfaget.

§ 5. Jordmorprofesjonens grunnlagstenkning – ferdigheter

Kandidaten

- a) kan bruke kunnskap til å fremme, beskytte og støtte kvinners reproduktive og seksuelle helse og rettigheter, og respektere etnisk, religiøs og kulturelt mangfold, uavhengig av juridisk og økonomisk status
- b) kan bruke kunnskap til å handle i partnerskap med kvinnen og anerkjenne kvinnens autonomi
- c) kan bruke jordmors profesjonskompetanse og tjenester i likeverdig samspill med kvinner, partnere, familier, andre profesjoner og aktuelle aktører.

§ 6. Jordmorprofesjonens grunnlagstenkning– generell kompetanse

Kandidaten

- a) kan analysere faglig problemstillinger i tråd med etiske prinsipper, rettferdighet og respekt for menneskeverdet
- b) kan anvende kunnskaper og ferdigheter til å analysere grenser for egen faglig kompetanse, og søke veiledning og ta hensyn til tilbakemeldinger
- c) kan anvende kunnskaper og ferdigheter til å veilede og utdanne nye generasjoner jordmødre i tråd med yrkets autonomi, verdier og egenart
- d) kan anvende kunnskaper og ferdigheter for å tilrettelegge for en respektfull, forutsigbar og fleksibel omsorg som ivaretar behovene til kvinnen, barnet og partner
- e) kan anvende kunnskaper og ferdigheter for å styrke kvinnens mestring gjennom svangerskap, fødsel og barseltid.
- f) kan anvende kunnskaper og ferdigheter om urbefolkning, migranter og minoriteters særlige behov og utøve en kultursensitiv tilnærming til arbeidet.

Kapittel 3. Læringsutbytte for kompetanseområdet jordmorfaglig ekspertise

§ 7. Jordmorfaglig ekspertise – kunnskap

Kandidaten

- a) har avansert kunnskap om normalt svangerskap, fødsel og barseltid

- b) har avansert kunnskap om det friske ufødte /nyfødte barnet herunder spesialisert kunnskap i genetikk og embryologi
- c) har avansert kunnskap om anatomi, fysiologi og psykologi relatert til svangerskap, fødsel, barseltid og det ufødte/nyfødte barn
- d) har avansert kunnskap om anatomi og fysiologi vedrørende amming og faktorer som påvirker etablering av melkeproduksjon
- e) har avansert kunnskap om de vanligste patologiske tilstander i svangerskap, fødsel, barseltid, og hos det ufødte/nyfødte barnet herunder spesialisert kunnskap i farmakologi som er relevant for yrkesutøvelsen
- f) har avansert kunnskap om hvordan kvinnens livssituasjon og fysiske og psykiske helse påvirker det ufødte/nyfødte barnets helse
- g) har inngående kunnskap om partner, familiens og nettverkets betydning for familiedannelse, tilknytningsprosesser og hvordan dette påvirker barnets helse
- h) har inngående kunnskap om undersøkelser og behandling som tilbys i svangerskap, fødsel og barseltid herunder informasjon om tidlig ultralyd og non invasiv prenatal test (NIPT).

§ 8. Jordmorfaglig ekspertise – ferdigheter

Kandidaten

- a) kan analysere og bruke relevante metoder for å observere, undersøke, faglig vurdere, faglig begrunne og selvstendig iverksette og dokumentere tiltak innen jordmorfaget
- b) kan analysere og bruke aktuelle digitale og medisinsktekniske hjelpemidler
- c) kan analysere og bruke relevante metoder for å veilede og forberede til fødsel og foreldrerolle
- d) kan analysere og bruke kliniske og teknologiske metoder for overvåkning av fosterets tilstand i livmoren
- e) kan analysere og bruke relevante metoder for å veilede og administrere ikke-medikamentell og medikamentell smertelindring under fødsel
- f) kan analysere og bruke relevante metoder for å forebygge fødselsrifter, utføre episiotomi på indikasjon, diagnostisere og suturere fødselsrifter
- g) kan analysere og bruke relevante metoder for å identifisere avvik i svangerskap, fødsel og barseltid og sette i verk hensiktsmessige tiltak, tilkalle nødvendig medisinskfaglig ekspertise og henvise ved behov
- h) kan bruke relevante metoder for forløsning av seteleie
- i) kan bruke relevante metoder for livreddende obstetriske nødtiltak i legens fravær herunder vakuumbforløsning på barnets indikasjon, gjenopplivning av nyfødte og manuell uthenting av placenta for å stoppe alvorlig postpartumbldning.

§ 9. Jordmorfaglig ekspertise – generell kompetanse

Kandidaten

- a) kan analysere og kritisk vurdere kunnskapsgrunnlag og foreta faglige vurderinger og handlinger i tråd med teoretisk og forskningsbasert kunnskap, erfaringsbasert kunnskap og pasientens behov og ønsker
- b) kan anvende kunnskaper og ferdigheter til å ta et selvstendig ansvar for oppfølging av det normale svangerskapet, fødselen, barseltiden og det friske nyfødte barnet
- c) kan anvende kunnskaper og ferdigheter til å fremme en normal fysiologisk fødsel uten unødvendig bruk av medisinsk intervensjon og teknologi
- d) kan anvende kunnskaper og ferdigheter for å fremme en god ammestart, og selvstendig støtte og veilede kvinner som ammer.

Kapittel 4. Læringsutbytte for kompetanseområdet seksuell og reproduktiv helse og rettigheter

§ 10. Seksuell og reproduktiv helse og rettigheter – kunnskap

Kandidaten

- a) har avansert kunnskap om seksualitet, seksuelle rettigheter og seksuell helse og uhelse i ulike livsfasener og i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv
- b) har avansert kunnskap om reproduktiv helse, familieplanlegging, prevensjon og abort
- c) har inngående kunnskap om hvordan kultur og etnisitet påvirker oppfattelsen av seksuell og reproduktiv helse
- d) har inngående kunnskap om ulike typer vold og overgrep, negativ sosial kontroll og kjønnslemlestelse inkludert juridiske rettigheter og plikter i samarbeid rundt voldsutsatte
- e) har inngående kunnskap om gynekologi og relevant gynekologisk patologi

§ 11. Seksuell og reproduktiv helse og rettigheter – ferdigheter

Kandidaten

- a) kan bruke relevante metoder for å veilede, informere og undervise om seksualitet og seksuell helse med åpenhet og respekt
- b) kan bruke relevante metoder for prevensjonsveiledning, rekvisisjon og administrering av alle typer prevensjonsmidler, herunder langtidsvirkende prevensjonsmidler
- c) kan bruke relevante metoder for gynekologisk undersøkelse, herunder gjennomføre livmorhalsprøve.

§ 12. Seksuell og reproduktiv helse og rettigheter – generell kompetanse

Kandidaten

- a) kan analysere relevante faglige problemstillinger knyttet til seksuell og reproduktiv helse og rettigheter
- b) kan anvende kunnskaper om kultur og mangfold for å fremme seksuell og reproduktiv helse og rettigheter på individ og befolkningsnivå
- c) kan anvende kunnskaper og ferdigheter for å avdekke voldserfaringer og vold i nære relasjoner, kandidaten skal videre kunne samarbeide med andre profesjoner, samt henvise videre ved behov.

Kapittel 5. Læringsutbytte for kompetanseområdet kommunikasjon, relasjon, brukermedvirkning og samhandling

§ 13. Kommunikasjon, relasjon, brukermedvirkning og samhandling – kunnskap

Kandidaten

- a) har avansert kunnskap om kommunikasjon og relasjonsbygging i jordmorfaget
- b) har inngående kunnskap om inkludering, likestilling og ikke-diskriminering, uavhengig av kultur, språk, etnisitet, religion og livssyn, funksjonsnedsettelse, kjønn, kjønnsidentitet, seksuell orientering, kjønnsuttrykk, alder og familieform
- c) har spesialisert kunnskap om samhandling, tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid og tjenestekoordinering på individ-, gruppe- og systemnivå.

§ 14. Kommunikasjon, relasjon, brukermedvirkning og samhandling – ferdigheter

Kandidaten

- a) kan bruke kunnskapsbaserte og helsepedagogiske metoder i helseopplysning, veiledning, endringsarbeid og rådgivning på en selvstendig måte.

§ 15. Kommunikasjon, relasjon, brukermedvirkning og samhandling – generell kompetanse

Kandidaten

- a) kan analysere egen og andres rolle i ulike former for samarbeid

- b) kan anvende kunnskaper og ferdigheter slik at brukermedvirkning på individ-, gruppe- og systemnivå blir ivaretatt
- c) kan formidle trygghet og tillit i møte med kvinnen, partner, familien, samarbeidspartnere og allmenheten
- d) kan kommunisere og samhandle med brukere, pårørende, intraprofesjonelt, tverrprofesjonelt, tverrsektorielt og på tvers av virksomheter og nivå, samt initiere slik samhandling
- e) kan anvende kunnskaper og ferdigheter for å kunne kommunisere via tolk.

Kapittel 6. Faglig ledelse, fagutvikling, nytenking og kvalitet

§ 16. Faglig ledelse, fagutvikling, nytenking og kvalitet – kunnskap

Kandidaten

- a) har avansert kunnskap om organisering av svangerskap-, fødsel- og barselomsorg og de faglige og politiske prosesser som ligger til grunn for tjenesten
- b) har avansert kunnskap om pasient- og brukersikkerhet, kvalitets- og forbedringsmetodikk, og innovasjonsprosesser innenfor tjenesteområdet
- c) har avansert kunnskap om bruk av teknologi i helsesektoren, herunder relevante digitale løsninger og arbeidsprosesser
- d) har inngående kunnskap om ledelse på ulike nivåer innen tjenesteområdet
- e) har inngående kunnskap om aktuelle lover, forskrifter og internasjonale og nasjonale faglige retningslinjer herunder meldeplikt ved uønskede hendelser.

§ 17. Faglig ledelse, fagutvikling, nytenking og kvalitet – ferdigheter

Kandidaten

- a) kan bruke relevant faglig kunnskap til å ta lederskap i og håndtere en akuttmedisinsk situasjon, og selv bli ledet i relevante situasjoner
- b) kan bruke relevante metoder for systematisk kvalitetsforbedring og pasient- og brukersikkerhet, herunder analysere og forebygge uønskede hendelser.

§ 18. Faglig ledelse, fagutvikling, nytenking og kvalitet – generell kompetanse

Kandidaten

- a) kan anvende kunnskaper og ferdigheter til å utvikle og lede eget arbeid og fagområdet, samt reflektere over egen ledelsespraksis
- b) kan anvende kunnskaper og ferdigheter til å reflektere kritisk over teknologiens muligheter, begrensninger og juridiske rammer

- c) kan bidra til systematiske arbeidsprosesser, nytenkning, innovasjonsprosesser og bærekraft i klinisk praksis
- d) kan anvende kunnskaper og ferdigheter til selvaretakelse, være bevisst egen sårbarhet, har evne til å søke veiledning og bidra til et godt arbeidsmiljø for seg selv og andre.

Kapittel 7. Læringsutbytte for kompetanseområdet forskning og formidling

§ 19. *Forskning og formidling – kunnskap*

Kandidaten

- a) har inngående kunnskap om vitenskapsteori, forskningsmetoder og forskningsetikk
- b) har inngående kunnskap om krav til vitenskapelighet i forskning, fagutvikling og profesjonsutøvelse.

§ 20. *Forskning og formidling – ferdigheter*

Kandidaten

- a) kan analysere og forholde seg kritisk til ulike informasjonskilder og anvende disse til å strukturere og formulere faglige resonnementer
- b) kan gjennomføre et selvstendig og avgrenset vitenskapelig arbeid, under veiledning, i tråd med forskningsetiske normer

§ 21. *Forskning og formidling – generell kompetanse*

Kandidaten

- a) kan kommunisere om faglige problemstillinger, analyser og konklusjoner innenfor fagområdet, både med spesialister og til allmennheten
- b) kan anvende kunnskaper og ferdigheter på nye områder for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter.

Kapittel 8 Studiets oppbygging og praksisstudier

§ 22. *Studiets oppbygging*

Studiets oppbygging skal sikre integrering mellom teori- og praksisstudier på en måte som understøtter læringsutbyttebeskrivelsene. Det skal være en sammenheng og progresjon i studentenes kompetanse gjennom studiet, fra det grunnleggende til en helhetlig og avansert kompetanse ved avsluttet studium.

§ 23. *Praksisstudier*

Praksisstudiene er en integrert del av studiet og skal utformes slik at de sikrer at relevante læringsutbytter oppnås. Kvaliteten i praksisstudiene sikres gjennom samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og praksistilbyderne. Aktuelle praksisarenaer er innenfor spesialisthelsetjenesten og den kommunale helse- og omsorgstjenesten; kvinneklinikker, fødeavdelinger, fødestuer, nyfødtavdelinger, gynekologiske avdelinger og helsestasjons- og skolehelsetjenesten, inkludert helsestasjon for ungdom. Private og ideelle virksomheter kan også være aktuelle praksisplasser.

Praksisstudiene skal ha et omfang på 40 uker med minst 30 timer i gjennomsnitt per uke. Praksisstudiene skal som hovedregel avvikles på praksisstedet, men inntil tre uker kan erstattes med simulerings- og ferdighetstrening i regi av utdanningsinstitusjonen. Dette er for å forberede studentene til praksisstudier, og for å sikre at læringsutbytteskrivelser knyttet til akutte og sjeldne hendelser oppnås. Praksisstudienes skal være i tråd med direktiv 2005/36/EF om godkjenninger av yrkeskvalifikasjoner, med senere endringer herunder direktiv 2013/55/EU.

Utdanningsinstitusjonene har ansvar for å følge opp studentene i praksisstudiene, og skal være oppdatert i praksistilbyders problemstillinger og bistå i pedagogiske spørsmål inkludert planlegging av læringsaktiviteter, veiledningsmetodikk og evaluering. Praksistilbyderen har ansvar for den daglige veiledningen og oppfølgingen av studentene og skal sikre at praksisveileder er jordmor. Praksisveileder skal ha relevant faglig kunnskap og bør ha formell veiledningskompetanse. Utdanningsinstitusjonene skal tilby opplæring i veiledning og praksistilbyderen har ansvar for at praksisveiledere kan delta på disse. Utdanningsinstitusjonene skal inngå samarbeidsavtaler med praksistilbyderen. Avtalene skal regulere ansvar, roller, kapasitet på praksisplasser, kompetanse og samarbeidsarenaer på alle relevante nivå, og kan også regulere forsknings-, utviklings- og innovasjonssamarbeid.

Kapittel 9 Ikrafttredelse og overgangsordninger

§ 24. *Ikrafttredelse og overgangsordninger*

Forskriften trer i kraft 1. januar 2023. Institusjoner som tilbyr jordmorutdanning, kan selv velge om de vil følge denne forskriften fra høsten 2023. Fra 2024 skal alle institusjoner som tilbyr jordmorutdanning følge forskriften. Studenter som følger tidligere rammeplan, har rett til å avlegge eksamen etter denne inntil 1. juli 2026. Fra dette tidspunktet oppheves forskrift 1. desember 2005 nr.1390 til rammeplan for

RETHOS – Retningslinjer for helse- og sosialfagutdanningene

jordmorutdanning. Universiteter og høyskoler som tilbyr utdanningen, kan likevel tilby eksamen etter nevnte rammeplan inntil 31. desember 2028.